



Meddelande om EU:s samarbete med det civila samhället på området yttre förbindelser

Utrikesdepartementet

2012-10-01

Dokumentbeteckning

KOM (2012) 492

MEDDELANDE FRÅN KOMMISSIONEN TILL
EUROPAPARLAMENTET, RÅDET, EUROPEISKA EKONOMISKA OCH
SOCIALA KOMMITTÉN SAMT REGIONKOMMITTÉN En grund för
demokrati och hållbar utveckling: EU:s samarbete med det civila samhället på
området yttre förbindelser

Sammanfattning

Förslaget syftar till att lägga fast en strategi för EU:s arbete med och för
aktörer i det civila samhället. Strategin anger EU:s syn på det civila
samhället och dess betydelse för demokrati och hållbar utveckling.
Meddelandet klargör det civila samhällets olika roller liksom hur EU ska
stödja dessa.

Regeringen välkomnar förslaget som ett framtidsytande dokument. Förslaget
kan dock förbättras ytterligare på vissa områden.

1 Förslaget

1.1 Ärendets bakgrund

Kommissionens meddelande om EU:s samarbete med det civila samhället på
området yttre förbindelser utgår från resultaten av den globala strukturerade
dialogen med civilsamhällesorganisationer (CSO), lokala myndigheter och
MS om det civila samhällets och lokala myndigheters deltagande i EU:s

utvecklingsarbete¹ (2010–2011). Dialogen gav en grundlig översyn av det mångfacetterade partnerskapet med CSO. Det handlar om alltifrån politiska och strategiska aspekter till verksamhets- och finansieringsrelaterade frågor och ledde till en gemensam vision om ett mer ambitiöst och konsekvent samarbete mellan EU och dessa organisationer.

Dessutom är meddelandet en vidareutveckling av de bestämmelser om det civila samhällets organisationer som ingår i den nya utvecklingspolicyn Agenda för förändring (*KOM (2011) 637, rådets slutsatser 9316/12*). Meddelandet beaktar den förnyade europeiska grannskapspolitiken (*KOM (2011) 303*), de senaste utvidgningsstrategierna (*KOM (2010) 660*) och uttalandena om EU:s budgetstöd till tredjeländer (*KOM (2011) 638*), tillsammans med internationella åtaganden inom ramen för Busan-partnerskapet för effektivt utvecklingssamarbete från 2011². Det inkluderar också resultaten av internetsamrådet om det civila samhällets organisationer inom ramen för utvecklingssamarbetet³. Meddelandet ersätter 2002 års meddelande om deltagande av icke-statliga aktörer i EU:s utvecklingspolitik (*KOM (2002) 598*).

Meddelandet presenterades av kommissionen den 12 september 2012.

1.2 Förslagets innehåll

Förslaget syftar till att lägga fast en strategi för EU:s arbete med och för aktörer i det civila samhället. Strategin anger EU:s syn på det civila samhället och dess betydelse för demokrati och hållbar utveckling. Meddelandet konstaterar att det civila samhället utgör en central del i ett demokratiskt samhällsskick och att ett starkt civilsamhälle utgör ett mål i sig. Meddelandet klargör även det civila samhällets olika roller.

Tre prioriterade områden för EU-stöd föreslås:

att intensifiera arbetet med att främja ett gynnsamt klimat för det civila samhällets organisationer i partnerländerna.

¹Se http://ec.europa.eu/europeaid/who/partners/civil-society/structured-dialogue_en.htm

² Se: http://www.aideffectiveness.org/busanhlf4/images/stories/hlf4/OUTCOME_DOCUMENT_FINAL_EN.pdf.

³ DEVCO "Have Your Say" (2012): http://ec.europa.eu/europeaid/how/public-consultations/6405_en.htm

att främja ett meningsfullt och strukturerat deltagande av det civila samhällets organisationer i partnerländernas nationella strategier, i EU:s programplanering och i internationella processer.

att förbättra lokala civilsamhällesorganisationers förmåga att mer effektivt utöva sin roll som oberoende aktör inom utvecklingsområdet.

I ett föränderligt internationellt perspektiv och med beaktande av EU:s externa politik syftar förslaget till att förbättra EU:s förbindelser med det civila samhället samt stärka CSO och stödja dem i deras anpassning till nuvarande och framtida utmaningar. En förnyad ansats från EU:s sida föreslås i syfte att stärka i första hand de lokala civilsamhällesorganisationerna i samarbetsländerna i deras arbete för ett demokratiskt styre och en rättvis och hållbar utveckling.

Förslaget anger att EU och medlemsstaterna ges ökade möjligheter till ett mer strategiskt agerande och bättre samstämmighet och större genomslag för EU:s åtgärder genom att samarbeta utifrån färdplaner på landnivå,

EU och dess medlemsstater föreslås tillämpa rådsslutsatserna för att få till stånd en mer strategisk samverkan med CSO inom alla instrument och program på alla områden inom de yttre förbindelserna, inklusive inom den politiska och strategiska dialogen med samarbetsländerna. Meddelandet kommer därmed att ha betydelse för horisontella förordningars genomförande.

1.3 Gällande svenska regler och förslagets effekt på dessa

Förslaget får inte några direkta följder för svensk lagstiftning.

1.4 Budgetära konsekvenser / Konsekvensanalys

Förslaget medför inte några följder för statsbudgeten eller för EU:s budget eftersom meddelandet endast lyfter fram ett antal rekommendationer. I den fortsatta beredningen behöver detta dock analyseras vidare. Regeringens utgångspunkt är att förslaget ska rymmas inom befintliga budgetramar.

2.1 Preliminär svensk ståndpunkt

Regeringen välkomnar förslaget som ett framtåsyftande dokument som är i enlighet med Sveriges policy för stöd till det civila samhället och som motsvarar de slutsatser om civilsamhällets roll i utveckling som återfinns i deklarationen om biståndseffektivitet, the Global Partnership for Effective Development Cooperation. Regeringen bedömer att förslaget kan förbättra och anpassa EU:s förbindelser med det civila samhällets organisationer till nuvarande och framtida utmaningar. Det mest centrala budskapet är att EU bör främja en gynnsam miljö för CSO, särskilt i fråga om deltagande i policyprocesser, och att EU bör stödja CSO som oberoende utvecklingsaktörer.

Förslaget kan dock förbättras i flera avseenden. Regeringens bedömning är att följande punkter bör beaktas i framtagnandet av rådsslutsatser:

i) Meddelandet tydliggör inte i tillräcklig utsträckning de olika intressen och konflikter som ryms i det civila samhället, inkl. diskriminering av marginaliserade grupper eller hur EU ska säkerställa representation och deltagande från kvinnor och olika intressegrupper i det civila samhället, exempelvis etniska minoriteter och hbt-grupper.

ii) Rättighetsperspektivet är svagt utvecklat i meddelandet och bör förstärkas.

iii) Samarbete med och stöd till CSO på olika nivåer (lokal, regional och nationell) bör tydliggöras.

iv) Givarnas roll, i detta fall EU:s stödmekanismer, och deras betydelse för CSO:s villkor bör anges.

v) Definitionen av det civila samhället inbegriper, enligt meddelandet, "alla icke-statliga, ickevinstdrivande, obundna och icke-våldsamma strukturer", vilket är bredare än såväl svensk policy som internationell policyutveckling men kan accepteras genom att dessa strukturer räknas upp och exemplifieras⁴.

vi) Det bör tydligare framgå vilka de förväntade resultaten är och att resultaten bör åstadkommas i EU:s samarbetsländer.

⁴ Medlemskapsbaserade, sakorienterade och serviceinriktade organisationer, såsom lokalt baserade organisationer, icke-statliga organisationer, religiösa organisationer, stiftelser, forskningsinstitut, jämställdhetsorganisationer, hbt-organisationer, kooperativ, yrkes- och branschorganisationer samt medier utan vinstsyfte. Fackföreningar och arbetsgivarorganisationer, de s.k. arbetsmarknadsparterna, utgör en särskild kategori av det civila samhällets organisationer.

2.2 Medlemsstaternas ståndpunkter

2012/13:FPM5

Medlemsstaterna har genom skriftliga kommentarer välkomnat förslaget. Några medlemsstater har frågor gällande olika delar av meddelandet. Frågorna har gällt CSO:s eget ansvar, självreglerande mekanismer, att demokratiska statliga strukturer inte ska undermineras, vikten av ett gynnsamt samhällsklimat och CSO:s rätt till att ta initiativ på egna villkor. Enstaka länder har påtalat att EU endast bör stödja CSO som ingår i samarbetsländernas policyer och välkomnar rättighetsperspektivet, men önskar samtidigt att det kompletteras med tjänstetillhandahållande.

2.3 Institutionernas ståndpunkter

Ännu inte kända.

2.4 Remissinstansernas ståndpunkter

Förslaget har inte remitterats. Fortsatta möten efter CSO-mötet den 1 oktober planeras.

3 Förslagets förutsättningar

3.1 Rättslig grund och beslutsförfarande

Inte aktuellt då meddelandet är av policykaraktär. Förslagen gäller verksamhet på området EU:s yttre förbindelser.

3.2 Subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen

Inte aktuellt då det inte rör sig om förslag till ny rättsakt.

4 Övrigt

4.1 Fortsatt behandling av ärendet

Rådsslutsatser om förslaget förväntas beslutas vid rådet den 15 oktober 2012. Dessförinnan sker behandling i rådsarbetsgruppen för utvecklingssamarbete (CODEV).

”Strukturell dialog”:

EU:s svar på en efterfrågan bland CSO, lokala myndigheter och europaparlamentariker att föra dialog om biståndseffektivitet i EU:s stöd till CSO och lokala myndigheter.

”Horisontella förordningars genomförande”:

- Genomförande av förordningar som gäller EU:s samtliga instrument.

”Rättighetsperspektivet”:

- Rättighetsperspektivet utgår från FN:s allmänna förklaring om mänskliga rättigheter och de internationella och regionala konventionerna om mänskliga rättigheter. Följande fyra principer gäller: a) Deltagande, b) Öppenhet och insyn, c) Ansvarstagande/-utkrävande, d) Icke-diskriminering.